

Az alföldperemi hordaléksíkságok és a teraszos folyóvölgyek már a korai feudalizmusban a földművelés színterei voltak. Kezdetben a parlagoló vagy a szántó-legelőváltó módszert alkalmazták, majd a XII. és XIII. század fordulóján elterjedt a két-háromnyomásos gazdálkodás. A Borsodi Mezőség, a Sajó és Hernád alföldi völgykapuja és Harangod térsége jelenleg is elsősorban a szántóföldi gazdálkodás és az állattenyésztés területe. Ezen a területen a szántóföldek nagy kiterjedtsége miatt a búzatermelés táj- és életformáló jelentőségű. A szántóföldi gazdálkodásban a tradicionális búza, rozs, árpa mellett az új növényi kultúrák is megjelentek, mint a kukorica, burgonya, dohány.

Az 1985 és 1994 közötti időszakban a vetésszerkezet alakulásában nincs egyértelmű változás, ez is inkább az alkalmi piacjövédelmzési hatások következménye, mint a határozott szerkezeti törekvéseké. A gabonafélék kimagasló szerepe megmaradt - vetésterületi részesedésük még mindig 60% felett van. A gabonaféléken belül a búza részesedése a meghatározó - az említett időszak alatt 36,2-ről 42,3%-ra nőtt a kukorica rovására. A szalastakarmányok (silókukorica, lucerna) aránya szintén csökkent. Ezek a változások az állatállomány folyamatos csökkenésével magyarázhatók. Az ipari növények közül a napraforgó bővülése számottevő. Mindezt az árbevételek is tükrözik: a gabonafélékből származó bevétel 70-75% körüli, a napraforgó pedig a bevételek 11-13%-át teszi ki. Időközben megszűnt a nagyüzemi zöldségtermesztés. Gyümölcsök közül elsősorban alma, körte, meggy, cseresznye telepítésére lenne lehetőség.

A térségre az állatállomány folyamatos csökkenése jellemző - 1936 és 1994 között 64%-os csökkenés számszerűsíthető. Az állatsűrűségi mutatók alapján ez a körzet 1994-ig az első helyen szerepelt, azonban az állománycsökkenésnek köszönhetően visszacsúszott az ötödik helyre. A szarvasmarhatartás még mindig meghatározó, de mind a szarvasmarhák, mind a juhek, sertések száma csökkent. Növekedés a baromfiféléknél és a lovaknál figyelhető meg. Az állattartás szerkezetét tekintve különbség mutatható ki a nagy- és kisgazdaságok között. A nagygazdaságok szerepe már csak a szarvasmarha- és juhtartásban meghatározó, míg a kisgazdaságok részesedése minden állatfajnál kimutatható. Ezeknél a nagytestű állatok száma a ló kivételével csökkent, viszont a baromfiféléknél szerény mértékű növekedés tapasztalható.

Az árbevétel szerkezete is megváltozott: A szarvasmarhatartásból származó bevétel emelkedett - 1994-ben 76,9% volt, amelynek 80%-át a tejtermelés teszi ki, míg a vágómarhákból való részesedés csökkent. A vágóállatokból származó bevétel csökkenő tendenciát mutat, viszont említésre méltó még a tojásértékesítésből származó haszon.

A körzetre a megyei átlaghoz képest nem jellemző az intenzív gazdálkodás. A munkabér a megyei átlaghoz közelít, de alacsonyabb az országosnál. A bruttó jövedelem egy főre és egy hektár mezőgazdasági területre vetítve egyaránt meghaladja a megyei átlagot, így a körzet agrártermelőit jól alkalmazkodónak tekinthetjük. A gazdálkodás ugyan veszteségesnek tekinthető, de a veszteség mértéke lényegesen kisebb a megyei átlagnál.

Hejőkeresztúrbán a mezőgazdaságban dolgozók aránya mindig jelentős volt. A század elejéhez képest, amikor a kereső népességnek majdnem 90%-a a mezőgazdaságban dolgozott az arányok megváltoztak 1960-ra. Ekkor a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya 40% körüli volt, és szinte megegyezett az iparban foglalkoztatottak arányával. Az iparosítási korszak után és a terciér szektor virágzásának idején ezek az arányok tovább változtak.

Megnőtt a vállalkozások száma - 2000-ben Hejőkeresztúrbán 42 vállalkozást tartottak nyilván - azonban a lakosság jelentős részének még mindig a mezőgazdasági tevékenység jelent

megélhetési lehetőséget. Az öt mezőgazdasági kistermelőből négy állattartással foglalkozik. A szántóföldi területek viszont elsősorban egyéni vállalkozók és őstermelők tulajdonában van, hiszen ők vehetnek igénybe bizonyos adókedvezményeket.

A Hejőmenti Termelőszövetkezet - amely működésének megindulásakor teljes mértékben mezőgazdasági tevékenységet folytatott - funkciója jelentősen megváltozott. A hagyományos növénytermesztő tevékenység kiegészítéseként a tsz tulajdonában lévő kavicsbánya kitermelését folytatják. Mintegy harminc Hejőkeresztúri lakost foglalkoztatnak. A falu határában található Debreceni-tó kavicsbányájának koncessziós joga a Lasselsberger Holding Kavicstermelő és Értékesítő Kft. nevű külföldi cég tulajdonában van. A vállalat kezdetben foglalkoztatott helyi lakosokat is, ma már csak egy-két ember képviseli őket.

A 13 kiskereskedelmi üzlet mellett 10 Bt. és 8 Kft. biztosít munkalehetőséget a község lakói számára. Ezek közül is jelentős a Verimpex Bt., amely a feldolgozóipart képviseli a faluban - olajsajtólással foglalkozik.

A kereső népesség további része ingázásra kényszerül a helyi munkalehetőségek hiánya miatt. Az ingázók számának növekedését két jelenség befolyásolta számottevően. Az erőltetett tsz szervezés és a kötelező beszolgáltatás miatt egyre több mezőgazdasági dolgozó idegenedett el a földjétől. A növekvő népességet már nem tudta eltartani a mezőgazdaság, így a szocialista átalakulással járó iparosítás eredményeképpen létrejött új ipari centrumok és ezek agglomerációinak a felesleges falusi munkaerőt felszívó hatása erőteljesen érződött a községekben.

Ezt Hejőkeresztúr kedvező elhelyezkedése is segítette, hiszen majdnem azonos távolságra van Miskolctól és Tiszaújvárostól, vagyis a borsod megyei nehézipar két jelentős központjától. 1960-ban az aktív korú népesség 24%-át képviselték az ipari ingázók. Azóta az ingázás, a bejárás stabil életformává vált, amelynek előnyei és hátrányai egyaránt vannak. A közlekedés fejlődése megkönnyítette a lakó- és munkahely közötti napi ingázást. Jelenleg a 656 fős aktív korú lakosságból 100-120 fő ingázik a vasúti vagy közúti közlekedés segítségével a két városba, ahol elsősorban ipari és közalkalmazotti álláslehetőségeket találnak.

A községben 1939-ben már három kereskedés és két italmérő működött. Ezek mellett hét önálló kisiparos is tevékenykedett: 3 cipész, 2 kovács, 1 ács és 1 mészáros. 1958-ban négy magánkisiparost tartottak nyilván: 1 fodrászt, 1 kőművest és 2 szabót. 1970-ben jelentős társadalmi munka igénybevételével újabb ital- és vegyesboltot építettek, így ekkor már 7 bolt, 2 vendéglátóegység és 7 kisiparos volt a faluban. A forgalomtól függően hol megszűntek, hol újabb üzletek létesültek. Jelenleg 13 üzlet van, melyből 7 élelmiszerbolt 6 pedig vendéglátóhely. A lakosság igényeit megfelelően látja el.